

Stanisław KOZIEJ

POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

CZ. I

**Wprowadzenie:
Podstawy teoretyczne
oraz Polska
jako podmiot bezpieczeństwa**

**www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)**

PODSTAWY BEZPIECZEŃSTWA

**Co to jest
polityka?**

Polityka?

- **Polityka jako sztuka rządzenia**
- **Polityka jako sprawy publiczne**
- **Polityka jako kompromis i konsensus**
- **Polityka jako władza i dystrybucja zasobów**

**Co to jest
bezpieczeństwo?**

Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo to teoria i praktyka zapewniania egzystencji (przetrwania) danego podmiotu w niepewnym środowisku, przy zachowaniu przezeń swobody realizacji własnych interesów.

Pojęcie bezpieczeństwa

- **Bezpieczeństwo w sensie statycznym - jako stan braku zagrożeń dla podmiotu, stan spokoju, pewności (stan obiektywny i subiektywny: uświadomiony i nieuświadomiony)**
- **Bezpieczeństwo w sensie dynamicznym (działanie podmiotu na rzecz bezpieczeństwa) – jako proces osiągnięcia i utrzymywania stanu braku zagrożeń i swobody działania**

Polityka bezpieczeństwa państwa

Działalność władz publicznych na rzecz zapewniania bezpieczeństwa państwa, jego obywateli i ich organizacji w wymiarze zewnętrznym i wewnętrznym poprzez wykorzystywanie szans, podejmowanie wyzwań, redukcjonowanie ryzyk oraz przeciwdziałanie zagrożeniom.

Rodzaje bezpieczeństwa

(wg rodzaju podmiotu)

- **indywidualne (osobowe, personalne)**
- **grupowe (rodowe, plemienne, zawodowe, korporacyjne itp.)**
- **narodowe - państwowe (lokalne, terytorialne, krajowe)**
- **międzynarodowe (regionalne, globalne)**

OBRONNOŚĆ (OBRONA NARODOWA) NA TLE TYPOLOGII BEZPIECZEŃSTWA POLITYCZNEGO

Kluczowe kategorie pojęciowe

- **interesy (narodowe), misje organizacji oraz wynikające z nich cele,**
- **środowisko (warunki) - szanse, wyzwania, ryzyka, zagrożenia,**
- **koncepcje - zasady i sposoby działań,**
- **systemy bezpieczeństwa (OBRONNOŚCI) – zasoby podmiotu wydzielone do realizacji przyjętych koncepcji, odpowiednio do tych zadań zorganizowane i przygotowane.**

EWOLUCJA

BEZPIECZEŃSTWA

Źródło: Bridgeman Art Library: „Adam i Ewa”, obraz Lucasa Cranacha Starszego, 1526

Geneza bezpieczeństwa

- **Historia bezpieczeństwa jest tak długa, jak długa jest historia ludzkości**
- **Biblijny raj - Adam i Ewa** (nie uświadomiony interes, brak celu, są wyzwania i zagrożenia - brak koncepcji i systemu bezpieczeństwa)
- **Kain i Abel** (błędnie zdefiniowany interes i cel oraz błędna koncepcja bezpieczeństwa, wraz z jej wykonaniem)
- **Potop biblijny - Noe** (dobrze określony interes i cel, prawidłowa koncepcja i skuteczny system bezpieczeństwa w postaci arki)

Ewolucja uwarunkowań bezpieczeństwa

Jak mierzyć potencjał (siłę) bezpieczeństwa?

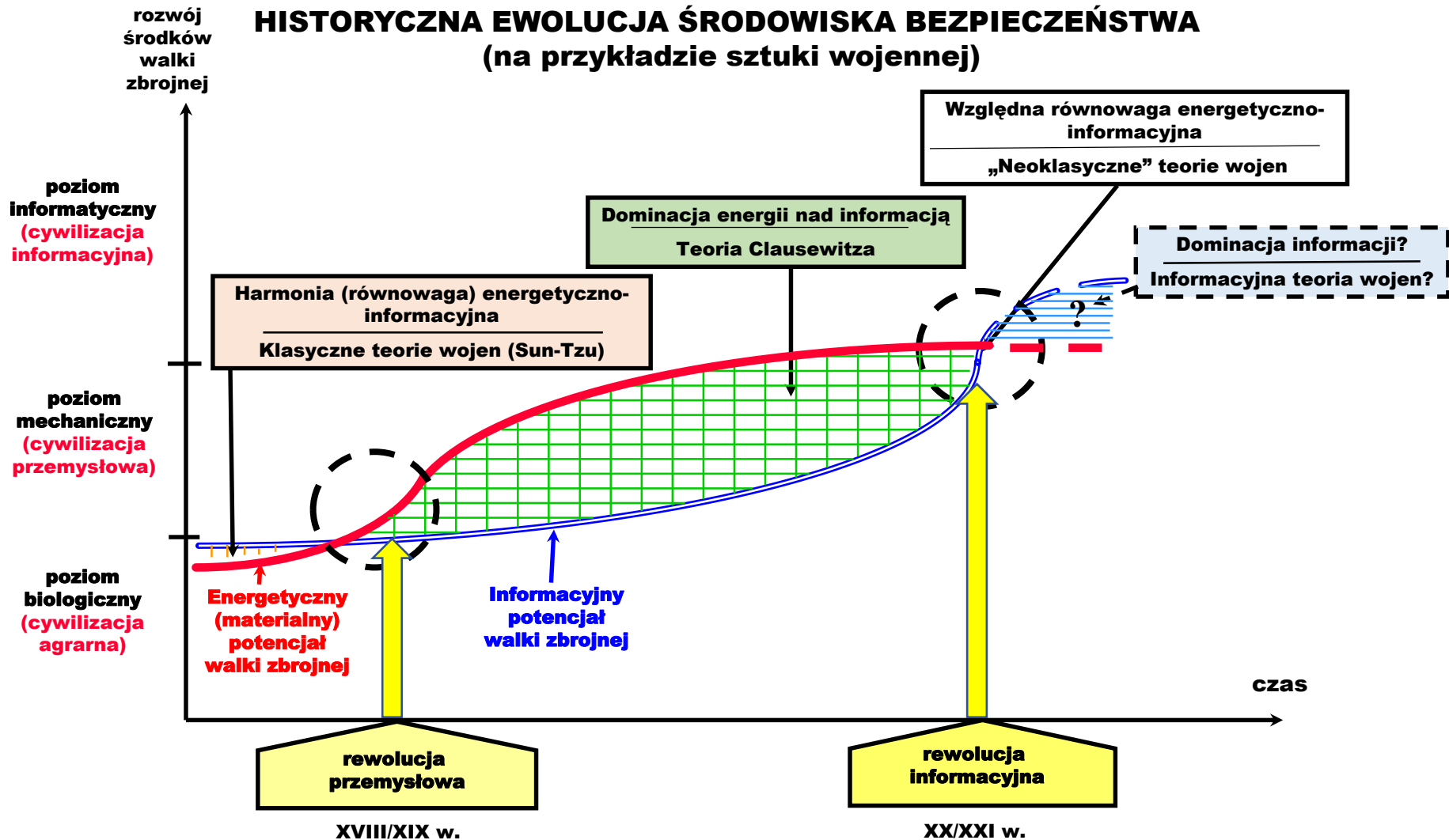
Koncepcja fal cywilizacyjnych (Toffler)

**Materialny (energetyczny) i niematerialny (informacyjny) wymiar
potencjału (siły) bezpieczeństwa**

- **Epoka agrarna** - równowaga energetyczno-informacyjna na poziomie biologicznym
- **Epoka industrialna** - dominacja energii
- **Epoka informacyjna** - zmierzanie do równowagi energetyczno-informacyjnej

HISTORYCZNA EWOLUCJA ŚRODOWISKA BEZPIECZEŃSTWA (na przykładzie sztuki wojennej)

STRATEGIE BEZPIECZEŃSTWA

Istota strategii

Strategia – świadomie ustalony i przyjęty sposób (metoda) ustanawiania i osiągnięcia celów przez dany podmiot

a) *w wąskim znaczeniu: ... przy użyciu siły*

b) *w pierwotnym, jeszcze węższym znaczeniu: ... przy użyciu siły zbrojnej*

Geneza strategii

- ***Strategia (grec.)*** – dowodzenie siłami zbrojnymi sprawowane przez naczelnego (najwyższego) dowódcę (***strategos – grec.***)
- ***Strategia: przygotowanie i wykorzystanie bitwy dla celów wojny***
- ***Taktyka: uszykowanie na polu walki, prowadzenie bitwy***

Ewolucja strategii

- **Strategia **wojskowa**** – sposób użycia sił zbrojnych jako całości dla celów wojny
- **Strategia **wojenna**** – sposób użycia zasobów danego państwa (koalicji) dla celów wojny
- **Strategia **obronna (obronności)**** – sposób użycia zasobów państwa dla zapobiegania i rozstrzygania konfliktów i kryzysów polityczno-militarnych
- **Strategia **bezpieczeństwa**** – sposób użycia zasobów danego podmiotu dla zapobiegania i rozstrzygania wszelkich konfliktów (kryzysów)

Klasyki teorii strategii

- **Sun Tzu – „psycholog” wojny, lis wojny, strategia pozasiloowych rozstrzygnięć, strategia informacji**
- **Tukidydes – „polityk” wojny, wojna w stosunkach międzynarodowych**
- **Clausewitz – filozof i „fizyk” wojny, strategia masy, energii**
- **Jomini – „matematyk” wojny**
- **Ludendorff – strategia wojny totalnej**
- **Liddell Hart – neo- Sun-Tzu, judo, wytrącenie z równowagi, działania pośrednie**
- **Beaufre, Brodie – teoretycy odstraszania nuklearnego i kompleksowego podejścia (comprehensive approach)**

Klasycy praktyki strategicznej

- **Militiades – Maraton (siła miejsca)**
- **Epaminondas – Leuktry, Mantinea (tworzenie siły)**
- **Aleksander Macedoński (operacje połączone)**
- **Hannibal – Kanny (manewr okrążenia)**
- **Cezar (kampanie)**
- **Napoleon (mistrz manewru: dziel i bij)**

Podsumowanie

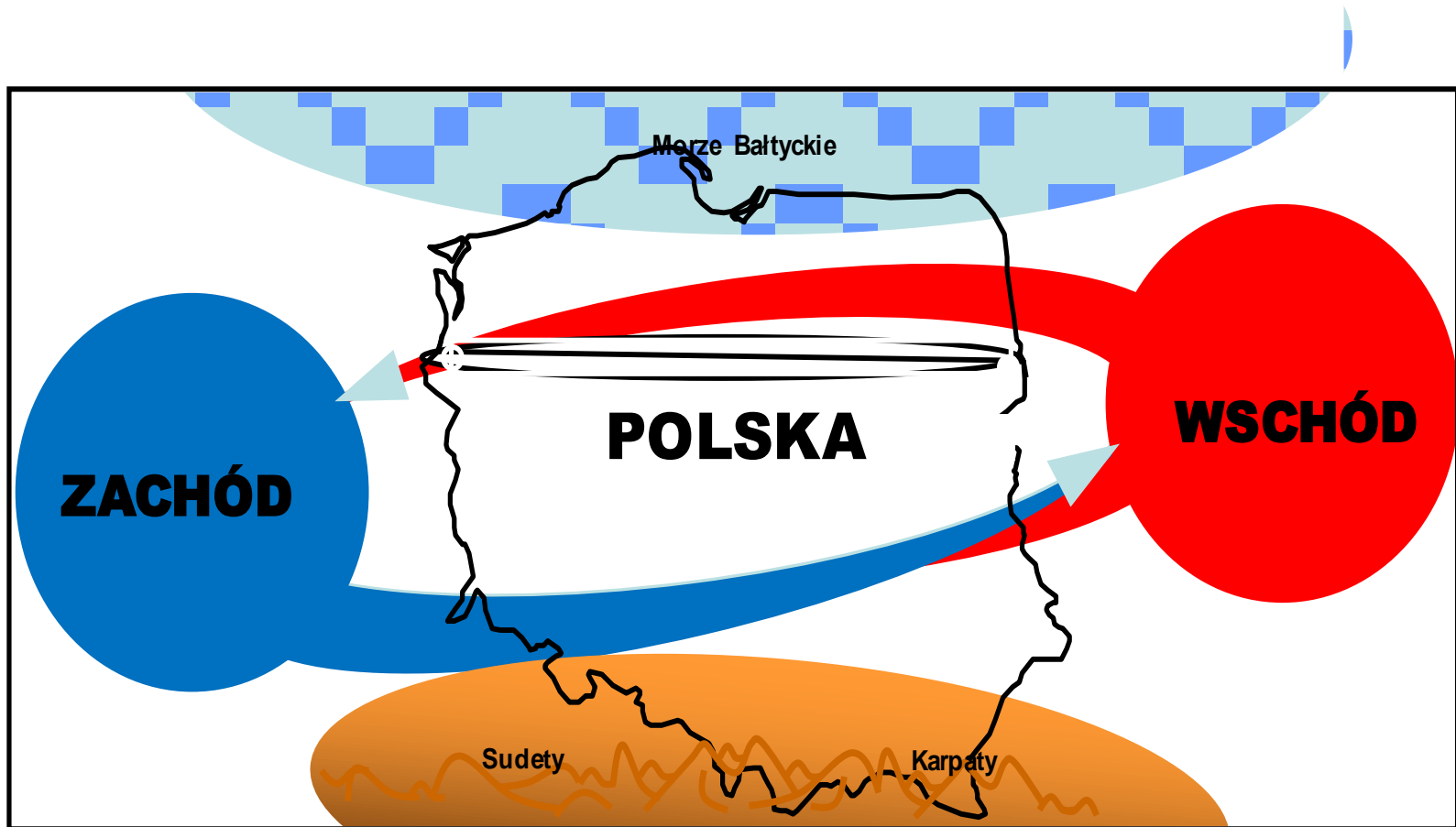
**Bezpieczeństwo, w tym obronność,
to nieustanny, dynamiczny proces;
to nie stan uzyskany raz na długi
czas.**

**Dlatego dobra polityka
bezpieczeństwa, w tym obronna,
musi być oparta na ciągłości i
przewidywaniu.**

POLSKA JAKO PODMIOT BEZPIECZEŃSYWA

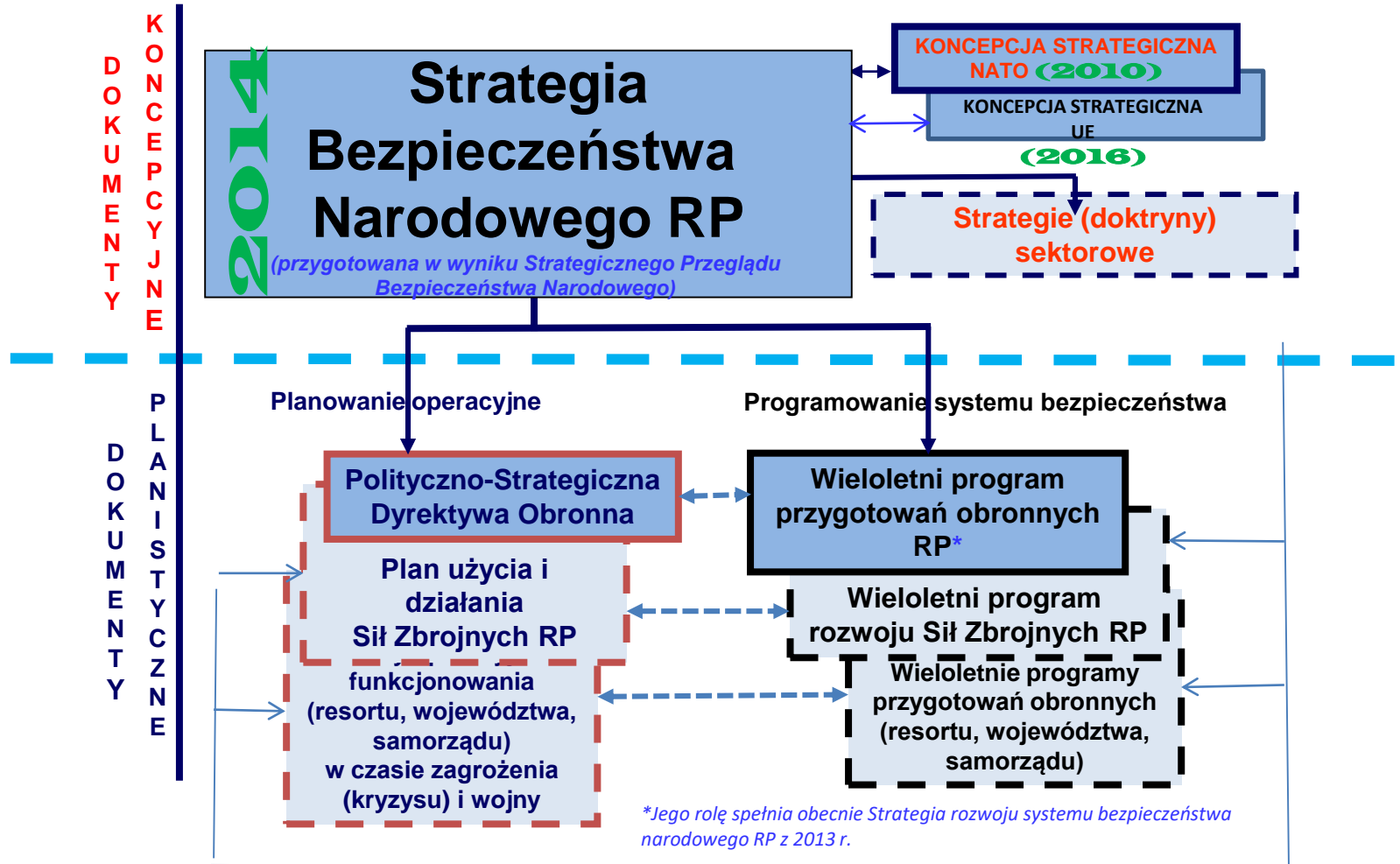
Geostrategiczne położenie Polski

HISTORYCZNA EWOLUCJA POLSKIEJ STRATEGII

- **Polska Piastów – obrona na Zachodzie swoboda na Wschodzie**
- **Polska Jagiellonów - mocarstwo**
- **Upadek i rozbiory – słabość władzy centralnej**
- **Polska międzywojenna – równy dystans między Berlinem i Moskwą**
- **Polska w UW – ubezwłasnowolnienie strategiczne**
- **Samodzielność strategiczna lat 90.**
- **Polska w NATO i UE**

DOKUMENTY STRATEGICZNE

Cykl (procedura) strategiczny

- **Zdefiniowanie interesów i celów strategicznych**
- **Ocena środowiska strategicznego**
- **Sformułowanie operacyjnej koncepcji strategicznej**
- **Sformułowanie preparacyjnej koncepcji strategicznej (przygotowania, w tym transformacji zasobów strategicznych - systemu bezpieczeństwa)**

INTERESY NARODOWE I CELE STRATEGICZNE

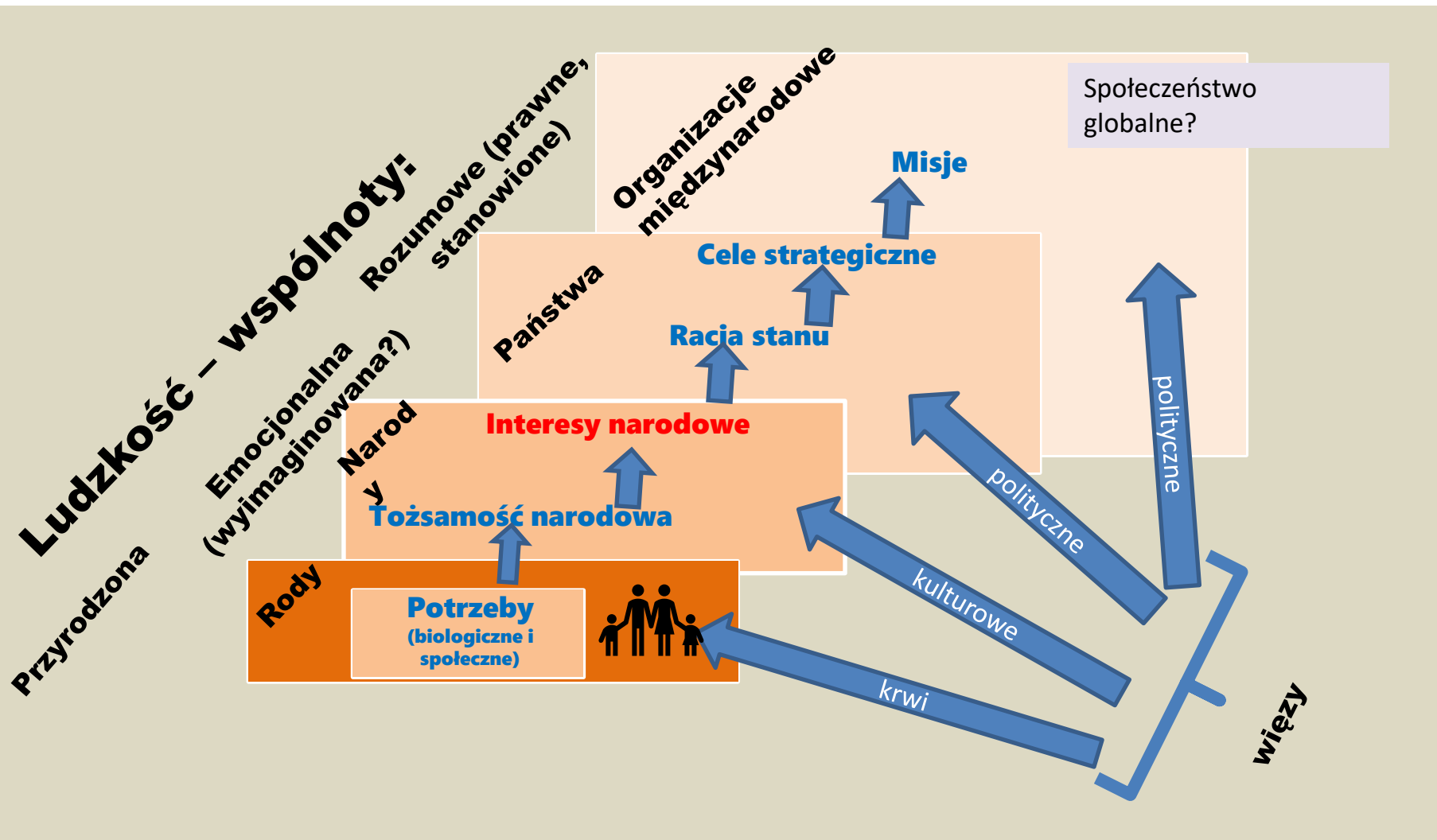
POJĘCIE INTERESÓW PODMIOTU BEZPIECZEŃSTWA

Interesy podmiotu bezpieczeństwa – to zsyntetyzowane oczekiwania podmiotu wobec otoczenia wynikające i kształtowane przez jego tożsamość, wyznawane wartości, historyczny dorobek, tradycje, bieżące potrzeby oraz dążenia i aspiracje przyszłościowe.

Można wyróżnić interesy żywotne (dotyczące istnienia podmiotu: *być albo nie być?*) i pożądane (związane z jakością owego istnienia, trwania: *jak być?*).

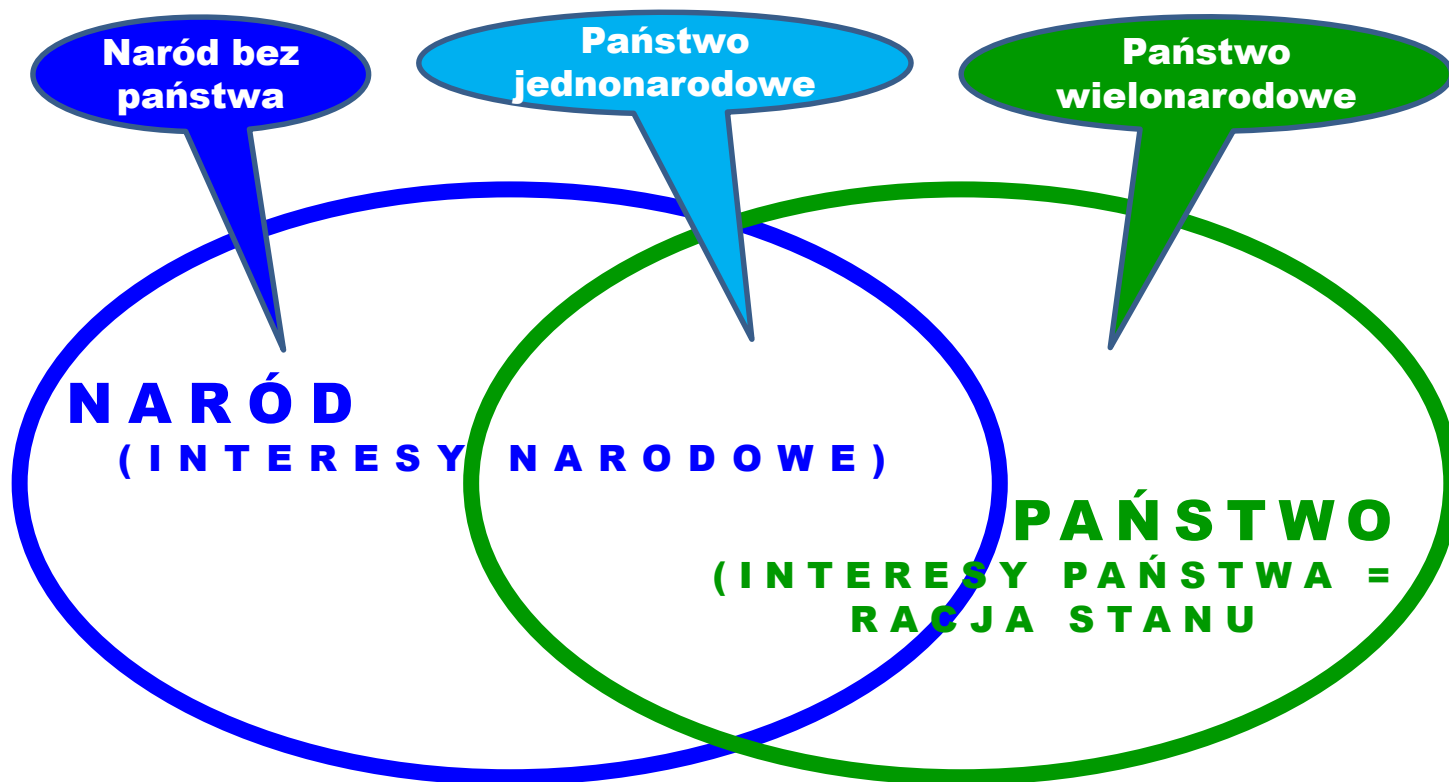
Wg (MINI)SŁOWNIK BBN: Propozycje nowych terminów z dziedziny bezpieczeństwa,
<https://www.bbn.gov.pl/pl/bezpieczenstwo-narodowe/minislownik-bbn-propozy/6035>,*MINISLOWNIK-BBN-Propozycje-nowych-terminow-z-dziedziny-bezpieczenstwa.html*

Interesy narodowe na tle historycznym

Interesy narodowe w kontekście narodu i państwa

Podstawy (determinanty) interesów narodowych

- **Własne doświadczenie historyczne: tożsamość narodowa, tradycje,**
- **Przynależność do cywilizacji zachodniej: wyznawane wartości, ustrój konstytucyjny państwa,**
- **Położenie geostrategiczne: potrzeby (wyzwania, zagrożenia) bezpieczeństwa,**
- **Potencjał strategiczny: aspiracje, dążenia a możliwości i ograniczenia**

KONSTYTUCYJNE (art. 5.) INTERESY NARODOWE

Rzeczpospolita Polska

- strzeże **niepodległości i nienaruszalności** swojego terytorium,
- zapewnia **wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli**,
- strzeże **dziedzictwa narodowego**
- oraz zapewnia **ochronę środowiska**, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Konstytucja jako podstawa definiowania interesów narodowych

Konstytucja

art. 5.:

- **PAŃSTWO** [*niepodległość, nienaruszalność terytorium*],
- **OBYWATEL** [*wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli*],
- **POTENCJAŁ NIEMATERIALNY** [*dziedzictwo, kultura*],
- **POTENCJAŁ MATERIALNY** [*gospodarka, środowisko*].

Interesy w dziedzinie bezpieczeństwa:

- **własny potencjał**
- **silne sojusze**
- **wolności i obowiązki obywatela**
- **ochrona obywatela i ludności**
- **bezpieczny rozwój społeczno-gospodarczy**
- **społeczno-gospodarcze wsparcie bezpieczeństwa**

Cele: operacyjne i preparacyjne

Cele strategiczne

- **Cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa - to zoperacjonalizowane interesy i misje (określone stosownie do danych warunków, ujęte w określonym czasie i miejscu, z uwzględnieniem zewnętrznych i wewnętrznych potrzeb i możliwości)**
- **Cele operacyjne i preparacyjne – elementy celu strategicznego; dotyczą konkretnego działania i przygotowania**

PODSUMOWANIE

- **Bezpieczeństwo jako dynamiczny proces**
- **Cykl strategiczny**
- **Konstytucja – punktem wyjścia dla określania interesów narodowych**

Dziękuję😊

Współpraca
też na:
www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)